

ske rutine: bezukusnih konzervi iz paketa humanitarne pomoći, soap opera, "Sedme noći", ritualnih istina licemjernih političara, girica iz zajedničke zdjele... Izreka "Moš' se jebat", koja se na ovim prostorima uvriježila kao izraz beznada, za njih je dobila svoj puni smisao. Ovaj put je bilo posebno lijepo jer su osjetili dašak slobode i dostojanstva u gotovo suicidalnom činu trošenja mjesečne zarade na mizernih deset kilograma sezonskog voća. Ali, što poslije, kada ih njihova bijeda opali po glavi kažnjavajući ih za neposluš, kada spoznaju kako nisu likovi iz televizijske trakavice... Tiho, evo, bude se.

U sobu punu tužnog mirisa ljubavi uvlačio se mrak. Najprije se probudila ona. Pažljivo je odmaknula njegovu ruku i izvila se iz zagrljaja. Obukla se brzo skupljajući odjeću po hodniku. Bilo ju je stid. Pokupi onda njegovu odjeću, složi je preko stolice i pokri ga. Onda ode u kuhinju. Ugledavši ostatke ja-goda rasute po stolu, osjeti mučninu. Otrča u kupaonicu i stade povraćati u WC školjku.

To ga razbudi. Ležao je dugo zatvorenih očiju. Nije mu se ustajalo.

Život ima smisla

Toni Makaroni prodaje četke za kosu, budilice, stolne usisivače, komplete noževa, kozmetiku, masažere, magnetne narukvice, čajeve za mršavljenje i naočale za sunčanje, kožne rukavice, penkale, dezodoranse za stan i auto, anatomske jastuke i elektronske adresare. Makaroni mu je, naravno, nadimak, još iz djetinjstva, bez osobita značenja. Poslije smo ga prozvali i Toni Udav, a to je već bilo smislenije. Manijak je, naime, dosadan kao proljev: ščepa te za ruku i ne pušta satima, naposljetku ti već utrnu i pomodre prsti od njegova stiska. Možeš ravno na hitni kirurški na amputaciju, a on da stani, stani, još samo ovo da ti ispričam. I sad, kao takav, je li, Toni Makaroni, odnosno Toni Udav se kao čovjek i građanin ostvario tek u zvanju trgovačkog putnika.

Prije je bio parketar, i to vrlo loš: kucne dvije letvice, a onda se uspravi i stane laprdati o ozonskim rupama, rekonstrukciji Vlade, skupoći, ribolovu, opremi za udavače, obrazovnom sustavu, reumatizmu, nogometnoj reprezentaciji... Čega god se dohvati, sve mu je zanimljivo, a najdraže mu pričati kako su danas majstori nepouzdan. Na kraju je, naravno, izišao na loš glas, više ga gotovo nitko nije ni zvao da mu radi. Kad, odjednom, upadne ti on među akvizitere, najprije je, čini mi se, akvizitirao nekakve kalendare i rokovnike.

I sad, hvala Bogu, sa svojom gnjavatorskom naravi zločinačkih razmjera on prodaje više nego itko u tome poslu. Nutka te nekakvom budalaštinom dok ne padneš sa stolice od iscrpljenosti, i kineska tajna policija je valjda milosrdnija od njega. Normalnom bi čovjeku bilo neugodno tako gnjaviti, svatko od nas već bi stoput odustao, ali Toniju ne, taj ne pušta, kao oni pit bullovi što zagrizu pa im se ukoči čeljust. Naposljetku se ti sramiš zbog njega. Gledao sam ga jednom tako dok je prodavao ruževe za usne, bio se dohvatio nekakvih dviju starica koje se valjda u životu nisu šminkale pa ih uvjerava u kvalitetu ruževa koji, navodno, ne ostavljaju tragove na čašama. Na kraju se mamlaz sam našminkao - majke mi, sam je sebi zacrvenio usta! - pa uzeo jednu čašu da dokaže neizbrisivost šminke. I babe, što bi drugo, kupile. Samo da ga ne gledaju.

Kako je bivao uspješniji, tako je širio posao, sve dok nije počeo prodavati valjda sve što akviziteri nude. Jedno je vrijeme čak i upošljavao ljude da rade za njega. Kasnije je odustao od toga. Ja mislim da ga je najviše oparilo ono kad je zaposlio jednoga da prodaje noževe. On dao frajeru da prodaje noževe, a ovaj ubio čovjeka. Ozbiljno, ubio ga ko zeca. Došao prodavač do mušterije na klupi u parku pa mu nudi noževe, a ovaj mu kazao da neka, da oprostite, odjebe. A prodavač se razbjesnio pa, ni pet ni šest, nego uzeo najveći, onaj mesarski nož iz superpovoljnog kompleta od sedamnaest noževa i - opa! - zabije ga tipu u prsi. Poslije se policija raspitivala kod Tonija, da kako nije znao da je njegov prodavač patološki tip koji je do prije pola godine robijao zbog trostrukog ubojstva? A Toni da otkud bi mogao tako nešto znati, kao da nekome na čelu piše tko je i kakav je? Budalaš se javio da bi prodavao i Toni mu, hvala Bogu, dao da prodaje. Bilo mu je, doduše, malo sumnjivo kad je vidio da ovaj ima na vratu istetoviranog škorpiona, ali, misli, to nije njegov posao, što se njega tiče što se netko tetovira po vratu. A je li tako? Da je Toni znao da je posrijedi patološki tip, naravno da mu ne bi dao noževe. Dao bi mu da prodaje kremu protiv celulita ili nešto slično.

Taj put kad mu je policija banula, Toni je jednome pozorniku prodao šah s figuricama od imitacije slonovače, a drugome je uvalio knjigu *101 trik na koje padaju vrlo mlade djevojke*. Smeće jedno, taj bi valjda i Nelsonu Mandeli prodao solarij!

Ali, prije neki dan se ipak zeznuo, kako je bilo, dobro je majmun živu glavu izvukao. Pošao je bio u Romansu, u kafić od onoga zelenaša što ga zovu Kubura, da prodaje mala baterijska glačala, sto devedeset devet kuna komad, jednoga dobiješ na poklon. Upao, dakle, Toni Makaroni u kafić s torbetinom preko ramena kao da vola nosi. A upicanjen, odijelo u boji trule višnje, zavezao kroatu, cipelice, obrijan, sve po pe-esu. Okrenuo se oko sebe, promislio načas i pravac prema jednom stolu. Tamo sjede dvojica danguba s čačkalicama među zubima, odmah vidiš da su to nekakvi mudrijaši što samo čekaju da im dođe netko kao Toni pa da ga malo uhvate u đir. Ali Toni zna što radi: pričao mi je da kad uđeš u jednu grupu građana, najprije moraš uništiti zajebantsko gnijezdo otpora. Pa umjesto da smotaju oni tebe, smotaš ti njih, i kada ti to uspije, ostali dolaze na tanjuru s plavim obrubom.

“Dobar dan”, prilazi Toni, “dozvolite da vam ponudim ove krasne male peglice za svaku prigodu, cijena je gotovo simbolična - samo sto devedeset devet kuna, a kada kupite jednu, drugu dobijate na poklon.” Jedan od mudrijaša tada mrzovoljno podiže pogled pa odbrusi da koji će mu... je li... nekakva pegla? Drugi se zadovoljno zacereka. “Pa vidite, to se i moj stric pitao”, kaže trgovac snishodljivo, ni na tren se ne našavši uvrijeđenim, “a onda je neodgodivo morao biti nazočan jednom poslovnom sastanku. I što mu se dogodilo, molim vas lijepo? Odijelo mu je od duga sjedenja bilo zgužvano kao da ga je, što bi rekli, krava sažvakala...” “A šta ako se nama sviđa da je odijelo zgužvano ko da ga je krava sažvakala?” upade prvi zajebant nepomirljivo. “Šta ako je sad takva moda?” dometnu drugi i ponovno se priguplo zasmija.

“Ha, ha, ha”, zasmija se i Toni usiljeno. “Dopustite da vam pokažem”, kaže on ne obazirući se na prigovore o zgužvanoj modi, uključuje peglicu. “Pogledajte kako se samo brzo grije - njemačka tehnologija! Kad Švabo nešto napravi, nema tu... Evo, pipnite! Slobodno, slobodno pipnite, neće vam ništa biti”, pruža on ploču glupljem od dvojice danguba. “Uuuu, jebem ti život, što grije”, složi se ovaj udivljeno i Toni već zna kako je malo ostalo da ih obojicu spremi u džep. Osvrće se pobjednički, a svi se u kafiću već znatiželjno naviruju prema njihovome stolu. “Daj da i ja vidim”, reče sada i mrzovoljniji mudrijaš pa krenu rukom prema ploči peglice, kad odjednom...

Tres! Tip je nogom udario u vrata od kafića, upada s pištoljem u jednoj ruci, bomba mu u drugoj, pa ni dobar dan ni faljen Isus, nego puca u strop: bum! - jednom, bum! - dvaput, bum! - tripot, bum! - četvrti put. Svi u kafiću skaču na pod. “Aaaaaaaa!” prodera se majmun strahotno. U mrtvoj tišini još se samo kazetofon čuje: “Marijaaaa Magdalenaaaaa!” Bum! - zašuti i kazetofon. “Branka!” povika tada frajer očajno. “Braaankaaa!” zariče on kao ranjena zvijer. “Braaankaaaaaaa!” “Molim”, začuje se tada posve tiho odnekud. “Branka, di si?!” zavapi ovaj. “Evo me”, izviri sitna konobarica iza šanka. Nasilniku se razvedri lice. “Ej, Branka, Branka, Bra-aaa-nka-aaa!” zapjeva on zanosno dok su mu se oči punile suzama pa priđe šanku i svom snagom udari čelom u mramornu ploču.

“Kučko, zašto me ne voliš?!” zaurla on mračno. “Pa volim ja tebe, Igore”, prizna tada konobarica Branka. “Puno te volim: ti si mi najbolji prijatelj.” “Prijatelj?!... Prijatelj?!... Aaaaaaaa!” zaviče ponovno ovaj Igor pa ponovno tresnu čelom u šank. “Ubit ću te!” kaže podižući pištolj. “Ubit ću te, kučko jedna!” “Nemoj, Igore”, zacvili Branka. “Nemoj, molim te!” “Hoću!” “Nemoj!” “Hoću!” “Nemoj!” “Hoću!” “Nemoj!” “Ma, hoću!” zainati se Igor. “I dosta priče! Ubit ću nas oboje da ti bude lakše. Najprije sebe pa tebe.”

“Misliš obrnuto”, začu se tada negdje s poda. “Molim?!” zbuni se Igor. “Khm”, nakašlja se Toni Makaroni, “kazao si da ćeš ubiti najprije sebe pa nju. Valjda si mislio da ćeš ubiti nju pa sebe.” “Što se vi miješate”, upade konobarica ljutito, “to nije vaša stvar.” “Točno”, složi se Igor, “šta se ti miješaš. Ako te baš zanima redosljed, ubit ću najprije sebe, pa tebe, pa nju. Kako ti se to sviđa, a?” “Khm”, nakašlja se ponovno Toni, “dozvolit ćete da je to meni još uvijek malo nelogično, ali, hvala Bogu, svatko ima pravo na svoje mišljenje, je li? Kako bi to bilo da svi isto mislimo... Ono što je meni u ovome svemu, međutim, puno važnije...”, reče trgovački putnik pomalo ustajući. “Ko ti je dozvolio da se dignješ?!” dreknu Igor. “Vraćaj se na pod!” Toni se spusti na koljena. “Je li može ovako?” kaže. “Ajde da se nađemo na pola puta pa da ne bude ni po tvoju ni po moju, nego negdje između.” Tip s pištoljem u jednoj ruci i bombom u drugoj ništa ne kaza, reč bi, zbulio se čovjek.

“Igore...”, počne Toni Udav očinski, “... Igor se zoveš, je li? Mogu li te zvati Igore?... Vidiš, Igore, to što si ti upravo naučio napraviti jedna je vrlo besmislena stvar. Dozvoli da ti ovdje ispričam jednu priču koja je vrlo nalik tvojoj. Moj se stric, naime, jednoga dana, isto tako kao i ti sada, poželio ubiti. Žena mu je umrla, sin se odao porocima, penzija ne dolazi i striko, što bi drugo, otišao na prugu pa legao na tračnice. Legao na tračnice da ga vlak pregazi, razumiješ? Možeš li uopće shvatiti kako je bio očajan kad je poželio tako užasnu smrt? I znaš što je bilo na kraju, a? Nije se ubio! Eno ga, još je i danas živ! Onoga dana, naime, kada se moj stric htio ubiti, sindikat strojovođa je bio u štrajku.”

“Je li ti to mene zajebavaš?” reče Igor nervozno. “Ne, ne”, zabrza Toni Makaroni, “to sa sindikatom uopće nije bitno za ovu priču, slušaj dalje. Bitno je to da je moj stric, kako je već dosta dugo ležao na tim tračnicama i čekao vlak za kojega nije znao da neće doći, imao puno vremena da razmisli o

svojemu životu. Sjetio se svoje pokojne žene, moje strine, kako im je nekada lijepo bilo, sjetio se kako su bili mladi pa kupili prvoga fiću, pa uselili u stan, pa otkidali od usta da bi sagradili vikendicu u Bobovišćima na Braču, sjetio se moj stric i svojega sina jedinca, kako je to pametno i dobro dijete bilo, vražji heroin i tko ga je izmislio... I tako, ležeći na tim tračnicama na pustome dijelu pruge, negdje u nekome šumarku..."

Uiiiiuuuu-uiiiiuuuu-uiiiiuuuu-uiiiiuuuu..., začuše se tada policijske sirene, a Igor se usplahiri. "Policija!" prošapće on užasnut. "Neće me naći živa", reče pa gurnu sebi cijev u usta, stisnu oči... "Igore! Igore, stani!" zavapi Toni Makaroni. "Stani, molim te, poslušaj me do kraja, samo to te molim - poslušaj me do kraja! Poslušaj istinitu priču kako je moj stric ležao na pustome dijelu pruge, u nekakvome šumarku, i slušao pjev ptica, šum vjetra u krošnjama i žuborenje potoka, gotovo se rasplakao od te krasote. A onda, u jednome trenu, jedno je malo, sasvim malo lane izašlo iz šume, prišlo mu plahovito i liznulo ga po licu..." Igor zapanjeno otvori oči.

"Igore, slušaš li me?" upita Toni. "Jesi li me čuo, Igore? Jedno malo plašljivo lane liznulo je mojega strica po njegovim sijedim čekinjama i on je shvatio! Shvatio je, Igore! Shvatio je da život nije besmislen!... Igore, život nije besmislen!" reče Toni svečano ustajući. "Život ima smisla! Život ima smisla, Igore!" poviče Toni Udav. Onda tronuto dometne: "Znaš li koji je smisao života, Igore?" Igor ni a ni be. "Bog", ogłosi se napokon plašljivo netko s poda. "Bog - može!" složi se Toni. "Bog je dobar, ali ja znam za nešto još bolje", kaže trgovački putnik. Onda napravi dramatičnu stanku pa uzvišeno prošapće: "Životno osiguranje!"

Igor izvadi pištolj iz usta i nemoćno pogleda trgovačkog putnika. "Da, da", kaže ovaj, "dobro si me čuo - životno osiguranje! Da se ti sada ubiješ, kao što nećeš, što bi ostalo od tebe, moj Igore? Polica životnog osiguranja. Tvoja stara majka

i tvoj jadni otac trošili bi novac koji si im ti ostavio vrijedno uplaćujući svaki mjesec rate svojega životnog osiguranja. Nešto od tebe bi, dakle, ostalo na ovome svijetu, tvoje postojanje ne bi bilo besmisleno, tvoj duh bi živio u nemaloj svoti koju si ostavio namrijeti svojim ojađenim roditeljima, razumiješ, Igore? Ti, naravno, imaš životno osiguranje?" reče Toni Makaroni strogo. "Nemam", prizna Igor skrušeno. "Ništa za to", kaže Toni jednostavno, "sva je sreća da si se naumio ubiti baš u kafiću u kojemu sam se ja zatekao. Pa kad netko kaže kako sudbina ne postoji, jer baš ja ti mogu iznimno povoljno ponuditi životno osiguranje jedne austrijske firme, mjesečna rata je takorekuć simbolična - petnaest maraka! A što ti je petnaest maraka? Tura pića za tebe i tvoje prijatelje", kaže Toni Makaroni i već prilazi Igoru. "Onda", kaže uzimajući nesretniku oružje iz ruku, "mislim da bi najpametnije bilo da pođemo odmah do mene, ja stanujem tu u blizini, pa da sastavimo ugovor."

Toni spušta pištolj i bombu na šank, kafićem se prolomi aplauz.

Malo kasnije, policija je Igoru natakla lisičine na ruke, prati ga do marice, a Toni Makaroni za njim. Inspektor Viđak ga zaustavlja. "Di ćeš ti?" upita. "To je moj klijent", kaže Toni. "Ti si mu odvjetnik?" kaže Viđak. "Ne, nego moramo sastaviti ugovor za životno osiguranje." "Ma kakvo životno osiguranje", razbjesni se Viđak, "bježi odavde, budalo jedna!" "Dozvolite", kaže Toni posežući rukom u torbu, "ako imate malo vremena, da vam ponudim ove krasne male peglice za svaku prigodu." "A što će meni pegla?" reče policajac začuđeno. "Pa vidite, to se i moj stric pitao, a onda je neodgodivo morao biti nazočan jednom poslovnom sastanku..."

“Došao je avionom, u vreći od nekakvog srebrnog najlona zatvoren patentom. Bio je sav pougljenjen. Nisam ga mogla prepoznati... Znaš, smiješno zvuči, ali dugo sam vjerovala da on zapravo nije mrtav, nego da će se, šta ja znam, ko u ‘Santa Barbari’, jednoga dana pojaviti u drugom obličju.”

“Čudno je to”, kazao je Boris i ponovno otpio gutljaj votke. Na zgužvanoj kariranoj deki stajalo je nekoliko dugih crvenih dlaka, žena je počela plakati.

“Čudno je to.”

Bojažljivo je pogladio ženu po kosi, a ona se naglo, kao da je dugo čekala na to, naslonila na njegove grudi i zgrabila mu košulju.

“Borise!”

“Smiri se, ljubavi”, prošaptao je Boris, “ponovno smo zajedno.”

Gola ministrova kći

Točno u jedanaest parkirao sam s druge strane ceste, ispod mokrog, rascvjetalog stabla jorgovana. Strma ulica 68. Magla se tiho kotrljala pločnikom. Između krošnji breza provirivala je bijela dvokatna vila. Netko je samo na tren odmaknuo zavjesu na jednom prozoru da pogleda tko dolazi. Bio sam znatiželjan barem koliko i on. Zgnječio sam ostatak cigarete u pepeljari i izišao. Bilo je tiho, neuobičajeno tiho, uzme li se u obzir da je središte grada bilo udaljeno tek nekoliko minuta vožnje. U tamnosivom odijelu i modroj košulji s krvavo-crvenom kravatom, otuširan, svježe obrijan i sit bio sam zadovoljan sobom. Mogao sam biti i na boljem mjestu.

Pred vrtnim vratima stajala su dva krupna, kratko ošišana majmuna u dobro skrojenim crnim odijelima. Polako sam prešao cestu i podigao ruke pred njima. Dok me jedan pretraživao, na kućnim vratima se pojavio visok i mršav mlađi muškarac, a potom ministar u odijelu bez kravate i u kožnim papučama. Ministar je mašući rukama nešto žučno objašnjavao visokom. Ovaj ga je mirno gledao, kao da se puno ne obazire na njegove riječi. Bio sam predaleko da bih čuo o čemu razgovaraju. Iz parka se cvrkutom oglasila neka nemirna

ptica, udaljena grmljavina najavljivala je kišu. Vreća govana u crnom odijelu ozbiljno je shvaćala svoj posao.

“U redu je, pustite ga!” viknuo je ministar ugledavši me. Čuvar se odmaknuo. Bijelo obojena metalna vrtna vrata tiho su zaškripala, staza do ulaza u vilu bila je od bijelog tucanika. Ministar se rukovao s visokim muškarcem. Tip je bio suh, upalih obraza i velikih blijedoplavih očiju, dvometraš, prsti su mu bili koščati i dugi. Znao sam ga. Vjerojatno je znao i on mene. Mimoilazeći se sa mnom, sumnjičavo me odmjerio.

“Krešimir Gavran”, rekao sam ministru.

“Znam, uđite.”

Ivan Kukavica, ministar rada i socijalne skrbi, bivši emigrant, ugostitelj iz Kölna, saborski zastupnik i zamjenik ministra vanjskih poslova, bio je nizak, skladno građen šezdesetogodišnjak, sijedih zalisaka i čupavih obrva, pravilnih crta lica, okretan. Kroz predsoblje sa stepenicama u dnu uveo me u prostranu i svijetlu dnevnu sobu.

“Sjedite.”

Spustio sam se u bijelu kožnu fotelju. Još jedna takva bila je s druge strane niskog stolića sa staklenom pločom. Okomito foteljama, okrenut velikim staklenim vratima što su vodila na terasu, stajao je isti takav trosjed. Na zidovima su visjele Lackovićeve grafike i komadi narodne nošnje. Stalak za novine bio je pun raskupusanih novina, televizor je bio uključen. U uglu su bila dva stola: jedan pun boca pića s čašama i posudom za led; na drugom je bio telefon, hrpa papira i vitka kromirana stolna lampa.

“*Jack Daniels?*”

“Bez leda.”

Otpio sam gutljaj iz čaše od brušena kristala, a ministar je uzeo nekakav fascikl sa stola, izvukao iz njega nekakav gusto ispisan papir i stao čitati:

“Krešimir Gavran, rođen 1956, visok 196 centimetara, zelene oči, nema osobenih znakova, razveden, bez djece.”

Zaustavio se i pogledao me. Nisam bio osobito impresioniran. Nastavio je čitati:

“S odličnim uspjehom završio srednju školu Sekretarijata unutrašnjih poslova, a potom i pravni fakultet. Viši inspektor. U službi od 80. do 86. Službu napustio po vlastitom zahtjevu... Zašto si otišao? Nešto politički?”

“Ne.”

“Nego?”

“Nije mi se više sviđalo.”

“Zašto nisi pobjegao k nama?”

“Bilo mi je dobro i ovdje.”

“Svima vama je bilo dobro ovdje, dok smo mi vani jeli govna.”

Preletio sam pogledom po sobi. Znao je što mislim i ušutio. Dugo smo šutjeli.

“Slušajte”, rekao sam napokon, “vjerojatno me niste pozvali da biste mi čitali moju biografiju. Te su mi stvari većim dijelom poznate, a slutim da i vi znate da je to tako... Ja sam privatni detektiv, a vi moj potencijalni klijent, prijedimo na posao.”

“Valjda je najbolje tako”, rekao je i ponovno otišao do stola s kromiranom svjetiljkom. Iz prve je ladice izvadio veliku žutu omotnicu i spustio je na stol preda me... Unutra je bilo pet fotografija. Nekakva se dvadesetogodišnjakinja na njima golišava valjala po posteljini sumnjive čistoće. Oči su joj bile bezizražajne i staklaste.

“Moja najmlađa kći”, rekao je Ivan Kukavica tiho. “Pročitajte pismo.”

“Pojavi se na ulazu u Maksimir u nedjelju 15.o.m. U zamjenu za 20.000 DEM naš će ti čovjek predati ostale fotografije i negative. Ne učiniš li tako, slike će se pojaviti u novinama. Ne javljaj se policiji jer ćeš se loše provesti”, stajalo je otkucano na komadu papira. Pismo je bilo puno ispravaka korekturnim

lakom i umetnutih riječi. Ucjenjivač se gadno namučio s pisanim strojem.

“Jedino smo s njom imali problema”, počeo je ministar. “Druga su mi djeca bila uredna, dobro učila, a Kata je rano upala u loše društvo, družila se s nekakvim narkomanima, Talijanima, Turcima... Bože te sačuvaj koliko je takvih u Kölnu. Jednom sam našao ukradenu robu, video-rekordere i auto-kasetofone u svom podrumu... Katini pajdaši!...”

“S kim se ona druži u Zagrebu?”

“Ne znam.”

“Mogu li razgovarati s njom?”

“Ne možete. Jučer sam je poslao svojim na selo dok se ovo ne smiri.”

“U Imotski?”

“Da.”

“Tamo ima više droge nego ovdje.”

“Ona se više ne drogira, kune mi se da je tako.”

Kukavica je bio solidan komad budale. Siguran u sebe. Takvi su najgori.

“Udovoljit ćete ucjenjivaču?”

“Hoću. Vi ćete im odnijeti novce.”

“Dopuštate li da malo pronjušim cijelu stvar prije toga?”

“Je li to opasno?”

“Nastojat ću biti diskretan.”

“Budite diskretni!” naglasio je. “Jako mi je stalo da ništa od ovoga ne procuri u javnost.”

“Moja cijena je sto pedeset maraka na dan, plus troškovi.”

“Ja imam novaca.”

“Ne sumnjam.”

Otpio sam ostatak viskija i ustao. On me ispratio.

“Oprostite zbog onog dosjea, morao sam biti siguran.”

“Nema veze.”

Vani je počela padati gusta sitna kiša. Čuvarima očito nije smetala.

“Nije baš običaj da tjelohranitelji čuvaju ministre. Vaš sektor k tomu i nije tako značajan”, primijetio sam.

“Neki su mi ljudi prijetili telefonom, pa su mi dodijelili čuvare.”

“Ima li to veze s ovim slučajem?”

“Sumnjam, vjerojatno neki uzrujani sindikalist ili netko sličan. Znaite kakvih sve ljudi ima. Ne shvaćaju da je zemlja u ratu.”

Pozdravio sam se s njim, podigao ovratnik sakoa i pretrčao do auta. Krupne kapi već su bubnjale po krovu. Tjelohranitelji pred vrtnim vratima stajali su ukočeni kao voštane figure.

Po pljusku sam se odvezao do “Kaktusa”. Hajde Kato, hajde zlato, pjevušio sam putem. Jedan mi brisač nije radio. Vjetrobran je povremeno bio komad neprozirnog, mutnog stakla kroz koje su se vidjele tek šarene mrlje kišobrana. Bilo je već dvanaest i trideset i bio sam gladan. Miris hrane i jednostavna domaća atmosfera s bijelim stolnjacima u “Kaktusu” učinili su da još više ogladnim. Naručio sam bečki odrezak i krumpiriće, zelenu salatu i pola litre kutjevačkog rizlinga. Imao sam slučaj!

Činio se jednostavnim, uistinu ga nije ni bilo. Onakve je fotografije moglo snimiti najmanje dvadeset ljudi u gradu, ali ja sam sumnjao samo na jednog. Javorko. Bio je glup barem koliko i njegovo ime. Mozak mu nije bio ništa složeniji od malo skupljeg švicarskog nožića za izletnike. K tomu je bio pokvaren kao mućak. Tragična kombinacija. Svojedobno se vucarao po redakcijama. Imao je oko za fotografiju, ali ga nitko nije htio uzeti jer je bio nepouzdan, sklon alkoholu i lijen. Onda je žicao cure da mu se gole slikaju predstavljajući se kao fotograf “Playboya”, počeo je krasti nasitno. Bio je rođeni gubitnik. Na policiji je bio češće nego na WC školjki.

Pogotovo kada je postao doušnik. Ona stupidno sročena poruka i one fotografije, smiješno mala svota za ucjenu - sve je upućivalo na Javorka. Problem je bio jedino kako je on uopće došao do Katarine Kukavica. No, to će se vjerojatno rasplesti kada dođem do njega. U tom trenu u restoran je ušao niži, zdepast muškarac, stariji, u sivom baloneru. Sjeo je za slobodan stol i raširio novine. Prije nego što je počeo čitati dobro me odmjerio. Kako je upravo tada, nošen valcerom konobara, doplovio moj bečki odrezak, nisam se puno obazirao na njega.

Pred sivim neboderom na Peščenici stajala su parkirana dva policijska automobila i vozilo hitne pomoći, s upaljenim rotacijskim svjetlima. Kiša je prestala i oblaci su se razmaknuli. Sunce je bljeskalo na izlozima obližnjih kafića. Nimalo mi se nije sviđala gužva javnih službi pred neboderom. Značiželjnici pred haustorom samo su nagađali što se dogodilo unutra. Javorko je stanovao na četvrtom katu.

Nitko mi nije morao pokazati vrata njegovog stana. Bila su širom otvorena. Moj dečko upravo je izlazio. Vodoravno. Sav u krvavim zavojima, bunčajući - imao je kratki tečaj levitacije na bolničkim kolicima. Policijski je fotograf bljeskao svojim foto-aparatom preskačući skršeni namještaj. Drugi je četkicom lagano premazivao vratnice. Malo dalje, s rukama u džepovima traperica stajao je Rudolf. Zamišljeno je gledao lokvicu krvi na parketu. Zapravo, bilo mu je svejedno. Bio je jedan od mojih rijetkih prijatelja. Podigao je glavu i ugledao me.

"Jesi li vidio što je ostalo od našeg prijatelja?" rekao je sasvim prirodno, kao da je očekivao da će me vidjeti. Odmah sam znao koliko je umoran i koliko mu je stalo da se očevid što prije završi, pa da se pokupi kući.

"Šteta", odgovorio sam.

"Nedostajat će mi."

"Zar je tako ozbiljno?" Prešao sam na drugu stranu sobe i sjeo na prozorsku dasku.

"U komi je i na lubanji ima poveliku rupu."

"Koliko veliku?"

"Ni ozonski omotač nije tako oštećen."

"Fuj."

"Daj, šuti. Ti si, pizdo, na vrijeme pobjegao iz policije i ne znaš o čemu govorim."

Pogledao sam kroz prozor. S druge strane ulice stajao je tip koji je na mene škiljio u "Kaktusu". Baloner je držao prebačen preko ruke i tupo zurio u fasadu. Sve je ovo izgleda bilo složenije nego mi se u prvi mah učinilo.

"Tko ga je našao?"

"Susjed je čuo buku i pozvao policiju", rekao je Rudi. "Što ti radiš ovdje?"

"Jutros sam dobio jedan slučaj u kojem naš prijatelj vjerojatno ima svoje prste."

"Dođi ovamo", rekao je moj prijatelj i odveo me u sitnu kupaonicu. Tamo je oštro mirisao fiksir, kutijice filmova i kade za razvijanje bile su rasute po podu.

"Znaš tko me nazvao malo prije nego što si ti došao?... Vlado Grubišić. Grubi. Sjećaš li ga se? On ti je, dragi moj Krešo, sada velika faca u Ministarstvu obrane. Preporučio mi je da ne čačkam puno po ovome. Zapravo, bio je prilično ultimativan... I, da ti iskreno kažem, to mi se sviđa. Boli me kurac za Javorka, idem doma. Umoran sam od ovih sranja."

Isprva prilično nedužan, gotovo zabavan slučaj golišavih fotografija luckaste i razmažene Katarine Kukavica neočekivano se komplicirao. Zapravo, sada se činio prilično opasnim. Naravno, ukoliko je Javorko uistinu snimio one fotografije. Po svemu sudeći jest.

"Tko ti je klijent", upitao me Rudi.

"Ne mogu ti reći."

"Nisi frend."

“Ozbiljno. Cijela je stvar poprilično posrana, možda je i bolje da ne znaš.”

“Pazi se.”

“Aha... Idem sada. I hvala ti... Pozdravi ženu”, rekao sam i izišao.

“Navrati koji put!” viknuo je Rudolf za mnom.

S druge strane ceste stajao je tip sa sivim balonerom preko ruke i zurio u mene kao debeli podbuhli gušter. Nije me smetao. Čim sam otvorio auto, on je otrčao do svojega. Nije se uopće trudio da bude neprimjetan. Bio je sunčan, gotovo ljetni dan. Po mokroj travi neka je žena u trenirci vodila psa u šetnju. Klinci su se pentrali po divljim kestenima pored ceste, besposličari su stajali nalakćeni na šankove. Na ovom svijetu bilo je toliko lijepih zanimanja.

Upao sam u špicu. Probijajući se kroz gužvu razmišljao sam o Grubom. Tip je došao poslije mene u policiju. Bio je možda čak pet ili šest godina mlađi, beskrupulozan i ambiciozan. Umio je natjerati čovjeka da govori. Sada je u Ministarstvu obrane. Što je tražio kod Kukavice jutros?

Spavalo mi se, otišao sam iz policije prije osam godina, a još uvijek se nisam naspavao. Gušter me još uvijek slijedio. Polako mi je išao na živce, ali to je bilo više stoga što sam bio umoran. Parkirao sam pred kućom i izišao. On se zaustavio stotinjak metara niže. Kuća u kojoj sam stanovao bila je memljiva i stara. Ipak, svidalo mi se tu. Popeo sam se na drugi kat, otključao vrata i ušao u stan. Zadovoljno sam primijetio da u njemu nije bilo nikoga otkad sam ga napustio. Tek tada sam zapravo shvatio koliko se bojim. Spavalo mi se. Nisam više mogao ni misliti. Svukao sam se i legao u krevet. Pokušao sam sabrati dojmове, ali mi nije išlo. Ubrzo sam zaspao. Nisam ništa sanjao. Uopće, jako rijetko sanjam.

Kad sam se probudio, na digitalnom satu na noćnom ormariću je stajalo jarkocrvenih devetnaest i četrdeset. U sobu je

ulazilo svjetlo ulične svjetiljke, čuli su se udaljeni automobili. Pogledao sam kroz prozor. Neki je muškarac našao pušiti i gledati u Mjesec baš pod mojim prozorom. Upalio sam svjetiljku na noćnom ormariću i otišao se umiti. Hladna me voda potpuno razbudila. Vratio sam se u krevet. Cijeli mi je slučaj polako postajao bistriji. Priča što sam je složio u glavi bila je prilično nevjerovatna, ali koherentna. Doduše, nedostajao je motiv, no Kukavica ga je vjerovatno sam znao. Pokušao sam nagađati što bi to sve moglo biti. Nimalo mi se nije svidjelo ono što mi je palo na pamet. Upalio sam televizor. Na programu je bila nekakva komedija s Frankom Sinatrom. Nedavno sam pročitao da je on bio mafijaš.

U devet i trideset netko je počeo petljati po mojoj ključanici. Već sam počeo misliti kako nitko neće doći. Uzeo sam pištolj iz ladice s čarapama i tiho se odšuljao do vrata. Tip je otključao vrata i ušao. Bio je prilično neoprezan. Ljudi iz njegove firme bili su uopće jako bahati u posljednje vrijeme. Prislonio sam mu cijev uz glavu.

“Polako podigni ruke”, rekao sam. Poslušao me. Disao je šumno kao parnjača. Tresnuo sam ga postrance pištoljem. Kad se srušio činilo se da će pod propasti pod njim. Okrenuo sam ga na leđa. Isti me čovjek danas pretražio pred vrtnim vratima Ivana Kukavice. Pretražio sam mu džepove. Ono što sam našao u lisnici bio je posljednji komadić puzzlea. Slučaj je bio gotov. Valjalo je još jedino čitav dočekati jutro.

Iznio sam tipa na stubište, dobro sam se namučio. Polako je dolazio k svijesti. Bio sam samo u gaćama i atletskoj majici. Susjedi su, srećom, bili pristojni ljudi koji spavaju u to doba.

“Slušaj”, rekao sam tipu, “kaži svom šefu da ja ništa nemam, niti želim imati s vašim obračunom. A pojavi li se još netko noćas u mom stanu, proći će puno gore od tebe.”

Vratio sam se unutra, zaključao vrata, stavio lanac i sjeo na fotelju preko puta. Pištolj mi je bio nabijen. Zaspao sam čim sam sjeo. Nitko nije dolazio.

Probudio sam se u osam i odmah nazvao Kukavicu. On je očekivao moj poziv. Premda volim doručkovati i dugo ispijati kavu, tog jutra sam se lišio te radosti. Zbilja sam se bojao. Umio sam se i obukao, za pet minuta sam bio u autu. Deset minuta kasnije pred bijelom dvokatnom vilom zaklonjenom brezama.

Nova dva majmuna stajala su pred vratima. Kukavica je bio vani. Ovaj put je i neka starija žena, vjerojatno njegova supruga, bila s njim. Zabrinuto su izgledali. Dijelili smo taj osjećaj.

Sjeo sam u istu bijelu fotelju. Žena se skupila na trosjedu, niska i sitna, u crnini. Kukavica je ostao na nogama.

“Onda?” upitao je.

“Ja počinjem s pitanjima”, rekao sam. “Najprije, kakav je to nesporazum između Ministarstva obrane i vas.”

Probljedio je.

“To... To je državna tajna”, jedva je promućao. Razbjesnila me ova rečenica, ali sam se uspio kontrolirati.

“Okej, ako vam se tako više sviđa... Ali sada me pažljivo slušajte. Vašu je kćer nagu fotografirao stanoviti Javorko Kučić. On je sitan kriminalac i budala. Koliko god da je vaša kći nisko pala, on je još niže. Da nije bilo nekog trećeg, njih dvoje bi se sreli tek u paklu. Uzgred budi rečeno, on je možda već tamo. Netko jako obziran jučer mu je napravio rupu u glavi. Zašto? Ne znam. To je državna tajna.”

“Ivane, zaboga, što se događa?” upitala je žena tiho.

“Trenutak, gospođo, još nisam završio”, rekao sam. “Onaj tko je odveo vašu kćer na foto-session bio je jako moćan i znao je što radi. Pošteno ju je napunio heroinom. U takvom stanju ona je bila spremna na sve. Isti taj čovjek svojedobno je radio u policiji i poznavao je nesretnog fotografa, malog bezveznog doušnika vještog s kamerom. Frajer se zove Vlado Grubišić, odmila Grubi. Imali ste ga prilike upoznati.”

“To ne može biti istina”, rekao je Kukavica.

“Mislite? Sačekajte još samo malo. Fotografije su bile namijenjene ucjeni. Ali, ne ovakvoj kakva vam se već dogodila. U igri je bilo nešto puno ozbiljnije. U jednom se trenutku učinilo da je Javorko svojom smiješnom ucjenom od 20.000 DEM-a uprskao stvar. Svoju je samovoljnu i brzopletu gramzivost platio i preplatio. Policiji je zabranjeno da previše njuška oko toga.”

“Tko im je zabranio?”

“Grubi. Ili Ministarstvo obrane, ako vam se tako više sviđa.”

“Kakvog vi dokaza imate za sve to?”

“Dokaza?! Pa vi ste kompletna budala! Znete li tko su ljudi koji stoje pred vašim vratima?... Ne znate. Službenici Ministarstva obrane. Isti ljudi koji vas čuvaju vjerojatno su bili autori anonimnih telefonskih prijetnji. Namjestili su vam. Vi ste namjestili meni.”

“To ne može biti istina”, ponovio je Kukavica.

“To jest istina. Čovjek koji me jučer pretražio tu na cesti, sinoć se nenajavljeno pojavio u mom stanu. Poučen primjerom jadnog Kučića, nisam mu dao priliku da mi objasni razloge svoga posjeta. Znete li što je imao u lisnici? Iskaznicu Ministarstva obrane. Vjerojatno ju je imao i onaj koji me jučer cijeli dan pratio. Zašto se sve to događa?... Jebi ga, državna tajna.”

Ivan Kukavica bio je miran i čvrst.

“Ivane, reci mi, što se ovo događa?” upitala je još jednom žena.

“Vinka, pusti”, odgovorio joj je on ozbiljno, “to su državni poslovi.”

Ivan Kukavica bio je solidan komad budale. Siguran u sebe. Takvi su najgori. Ipak, bio je čestit čovjek. Nije htio otkriti što se to događalo iza kulisa državne politike. Je li otkrio nekakav šverc oružjem ili drogom, ubojstvo, pljačku humanitar-

ne pomoći, nezakonitu pretvorbu... ne znam, niti želim znati. Uredno mi je isplatio mojih tri stotine maraka u kešu. Sutradan više nije bio ministar.

Izlazeći iz vile sreo sam Grubišića. Smiješio mi se.

“Dobar si ti, jel’ da. Na tebe se uvijek može računati.”

Nisam mu odgovorio. Prije desetak godina otprilike, dok smo još skupa radili u policiji, mogao sam ga pretući ko vola. Sada mu više ništa nisam smio.

Zadivite društvo!

uskrсна priča

*Kristini, koja veli da je
ova priča baš gemitlih*

Stela je pred malim zrcalom namazala usne i počestljala se četkom. Nezadovoljno je primijetila kako joj je plava kosa u korijenu, po prilici centimetar i po dužine, tamnija od ostatka. Srebrni ju je triko malo stezao oko bedara, ali je još uvijek lijepo izgledala u njemu. Stavila je srebrni polucilindar na glavu.

Mišo je osjenčao kapke i zakopčao bijeli frak, potom se zagruo bijelim plaštom s grimiznom podstavom. Pod jednu je ruku uzeo debelu sivu zečicu zvanu Marina, dok je drugom uhvatio ručku sanduka s rekvizitima. Stela je uzela ručku s druge strane pa su podigli kutiju oblijepljenu srebrnim petokrakama, na vratima su se zbunjeno nasmiješili jedno drugome i bez riječi izašli iz garderobe, koja je običnim danima bila ambulanta.

“*Ladies and Gentlemen!*” dreknula je Stela teatralno šireći ruke i publika u trpezariji je zamukla. “*Dame i gospodo!*” ponovila je Stela. “*Nakon velike turneje po Dalekom istoku, Australiji, Novom Zelandu i Ognjenoj zemlji, poslije brojnih uspjeha u metropolama na pet kontinenata, veliki iluzionist*